

*Поняття та
класифікація методів
управління*

Главацький Я. М.

Сутність методів управління виявляється у застосуванні окремих прийомів, засобів, що застосовуються суб'єктом управління відносно об'єкта для досягнення поставлених цілей, здійсненні безпосереднього цілеспрямованого впливу на систему управлінських відносин.

Термін "метод" у загальноприйнятому тлумаченні означає спосіб теоретичного дослідження або практичного здійснення чогось. Щодо процесу управління метод означає спосіб, прийом, засіб впливу суб'єкта на об'єкт.

Тобто під методом управління необхідно розуміти засоби практичної реалізації завдань та функцій виконавчої діяльності органів управління, або інакше спосіб здійснення управлінських функцій, впливу суб'єкта управління на об'єкт (колектив, групу осіб чи одну особу).

Усі методи, які використовуються в процесі управління, практично пов'язані між собою, доповнюють один одного, використовуються в органічній єдності. Мистецтво керівника якраз і полягає в тому, щоб із усього комплексу методів управління вибрати найбільш дієві, які надійно ведуть до мети, скласти їх гнучку комбінацію та використовувати її, віддаючи перевагу то одному, то іншому залежно від ситуації. Правильне, розумне поєднання різних методів є одним із важливим напрямків удосконалення управління на сучасному етапі.

Будь-яка класифікація методів є лише схематичне, формалізоване відображення реальності в дійсності вони тісно взаємопов'язані. Зокрема, методи вироблення і прийняття управлінського рішення можуть бути включені до групи пізнавально-програмуючих, а методи організації виконання управлінського рішення - до групи організаційно-регулюючих. Взагалі методи управління можна умовно поділити на:

- методи пізнання (пізнавально-програмуючі);
- методи впливу (організаційно-регулюючі).

Під **методами пізнання** необхідно вважати способи, шляхи дослідження стану реальних об'єктів (процесів, явищ), перспективи їх змін та наукового обґрунтування застосування методів впливу на ці об'єкти з метою їх регулювання. Залежно від ступеня загальності сфери їхнього застосування прийнято розрізняти загальний, загальнонауковий та спеціально науковий методи.

Організаційно-регулюючі методи управління (методи впливу) - це способи, прийоми організації та регулювання процесів і явищ з метою їх удосконалення.

До них належать:

- переконання;*
- адміністративні;*
- економічні;*
- психологічні;*
- примус.*

Загальні методи впливу поділяються на примус та переконання.

Примус складається з дисциплінарних, адміністративних, матеріальних, кримінально-процесуальних заходів. Сутність його полягає у формуванні поведінки об'єкта управління проти його волі, при цьому суб'єкт управління може впливати примусово на моральну, матеріальну, організаційну, фізичну, психологічну сферу об'єкта управління з метою його упорядкування. Примус на відміну від переконання застосовується спеціально уповноваженими суб'єктами управління в межах їх правової компетенції.

Адміністративний примус може здійснюватись через заходи адміністративного попередження, заходи адміністративного припинення (пониження), заходи адміністративно-процесуального забезпечення і адміністративного стягнення.

Економічні методи управління являють собою сукупність способів впливу шляхом створення економічних умов, що спонукають об'єкти управління діяти в потрібному напрямі та виконувати поставлені завдання. До них належать: заробітна плата, премія, кредити, регулювання цін, регулювання прибутків, матеріальна допомога тощо.

Психологічні методи управління спрямовані на регулювання відносин між людьми шляхом оптимального підбору та розстановки персоналу, до яких належать: методи професійного підбору та навчання; методи психологічного стимулювання (мотивації); методи комплектування малих груп і колективів; методи гуманізації праці.

Особливе місце в системі методів управління займають методи адміністративно-правового регулювання (імперативний, диспозитивний

Вони реалізуються шляхом:

- 1) використання приписів (встановлення обов'язків);
- 2) встановлення заборон;
- 3) надання дозволів.